

> Retouradres Postbus 30314, 2500 GH Den Haag

Stichting AgriFacts
T.a.v. de heer Haanstra
Godfried van Seijstlaan 26
3703 BS Zeist

Via email: info@stichtingagrifacts.nl

Datum 19 augustus 2019
Betreft Reactie op uw brief van 16 augustus 2019

Bezuidenhoutseweg 30
2511 VE Den Haag
Postbus 30314
2500 GH Den Haag
www.pbl.nl

T 070 – 32 88 700

Contactpersoon

Jacqueline Timmerhuis

+31(0) 6-53731180

Jacqueline.timmerhuis@pbl.nl

Secr 070 3288760

Uw referentie

Onze referentie

PBL20190086

Kopie aan

Bijlagen

Notitie 'Berekening
normoverschrijdingen
gewasbeschermingsmiddelen'

*Bij beantwoording van deze
brief graag onze referentie
vermelden.*

Geachte heer Haanstra,

Afgelopen vrijdag (16 augustus 2019) heeft het PBL een brief van de Stichting AgriFacts ontvangen waarin u de conclusies van het PBL-rapport 'Geïntegreerde gewasbescherming nader beschouwd' betwist. De door u gepresenteerde aannames zijn echter onjuist. De onderzoeksmethode is conform de afspraken in de Nota gewasbescherming en de KRW en daarmee feitelijk correct, evenals de conclusies die hieruit voortvloeien. Het PBL heeft geen informatie verstopt. We hebben alle conclusies zo transparant en evenwichtig mogelijk gecommuniceerd. Hieronder volgt puntsgewijs nog een uitgebreidere toelichting.

1. Het PBL heeft voor de publicatie 'Geïntegreerde gewasbescherming nader beschouwd' een evaluatie van de beleidsnota 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst' uitgevoerd. Voor de waterkwaliteit is de Kaderrichtlijn Water (KRW), inclusief de daarin afgesproken beoordelingsmethode, het vertrekpunt van deze beleidsnota. De KRW schrijft voor dat alle chemische stoffen aan de norm moeten voldoen, dus ook gewasbeschermingsmiddelen. Wij hebben in onze publicatie de beoordelingsmethode van de KRW toegepast en dus geen strengere rekenmethodiek, zoals u stelt.
2. Evenmin leidt het door PBL gebruikte meetnet tot een ongunstiger voorstelling van zaken omdat dit meetnet niet representatief zou zijn. Het PBL heeft de uitspraak over de trend in het aantal overschrijdingen van de KRW-norm gebaseerd op een meetnet (96 meetpunten) dat Deltares in 2013 heeft opgezet in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu om de ontwikkelingen in de kwaliteit van het oppervlaktewater te kunnen monitoren en duiden. De meetpunten zijn door de waterschappen geselecteerd om een relatie met landbouwkundig gebruik te vinden. De

Datum
19 augustus 2019

Onze referentie
PBL 20190086

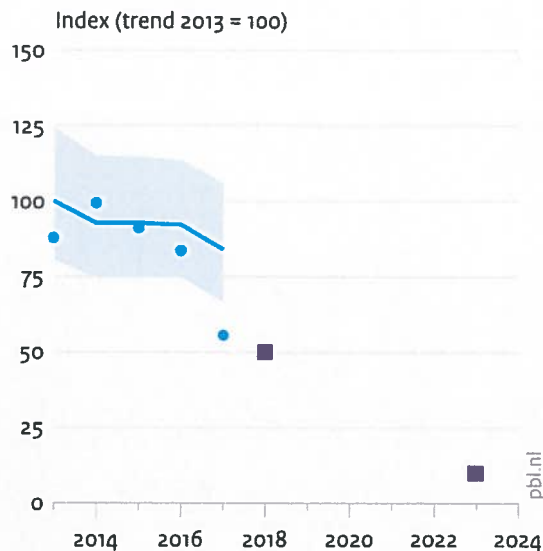
*Bij beantwoording van deze
brief graag onze referentie
vermelden.*

- geselecteerde meetpunten liggen in kleinere wateren, waarin inderdaad meer normoverschrijdingen voor gewasbeschermingsmiddelen gevonden worden dan in grotere wateren. Voor de evaluatie is dit geen probleem omdat we het meetnet alleen gebruiken om uitspraken over de neerwaartse trend te doen (de procentuele afname van het aantal normoverschrijdingen over de evaluatieperiode). Deze trend blijkt identiek te zijn aan de trend in de bredere meetset (zie volgende punt).
3. Er zijn in Nederland meer locaties waar gemeten wordt (in totaal 596), zoals het PBL-rapport ook helder meldt. De meetmethoden op het merendeel van die meetpunten zijn echter niet gestandaardiseerd en bovendien is op sommige meetpunten slechts af en toe gemeten. Desondanks heeft het Centrum voor Milieukunde Leiden in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beoordeeld of bij het gebruik van de gehele dataset van 596 punten de trenduitspraak wezenlijk anders zou zijn. Dat bleek niet het geval. Het PBL oordeelde daarom dat het uit 96 meetpunten bestaande meetnet prima geschikt is voor het evalueren van de beleidsdoelstelling. Het is onduidelijk waar uw Stichting zijn bewering op baseert dat de door het PBL gerapporteerde trend niet representatief zou zijn. Het PBL heeft in zijn rapport juist volledige transparantie nagestreefd door ook de vergelijking met het totale meetnet te presenteren.
  4. De Stichting AgriFacts stelt dat het beleidsdoel voor de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater – namelijk een daling van het aantal overschrijdingen met 50 procent ten opzichte van 2013 – wel gehaald zou zijn als de data van alle meetpunten in ogenschouw genomen worden. Deze uitspraak is niet correct. Uw Stichting heeft namelijk een foutieve methode toegepast om tot deze uitspraak te komen. Kortweg komt het erop neer dat uw Stichting simpelweg de data van twee jaren (2013 en 2017) van elkaar af getrokken heeft. Dit is niet zorgvuldig omdat vergelijking van de data uit individuele jaren de trend niet juist weergeeft. In droge jaren is de concentratie van gewasbeschermingsmiddelen in het water meestal hoger en in natte jaren lager, ook als de landbouwkundige praktijk gelijk blijft. Om de effecten van ‘het weer’ in de bepaling van de trend te temperen is in het kader van de Nota ‘Gezonde Groei Duurzame Oogst’ afgesproken om de trend te bepalen op basis van een driejaarlijks voortschrijdend gemiddelde van het percentage overschrijdingen van de KRW-normen. Precies deze methode heeft het Centrum voor Milieukunde Leiden toegepast. Het PBL heeft deze methode overgenomen en is in zijn rapportage transparant geweest, bijvoorbeeld door naast de trendlijn (gebaseerd op het driejaarlijks voortschrijdend gemiddelde) ook de individuele metingen te presenteren. Zie hiervoor onderstaand plaatje dat een centrale plek in het rapport heeft. Overigens heeft het PBL het plaatje geïndexeerd (2013=100) om te voorkomen dat lezers de figuur gebruiken om uitspraken te doen over het aantal normoverschrijdingen. Zoals hierboven gezegd: het doel is om de trend, immers het beleidsdoel, in kaart te brengen.

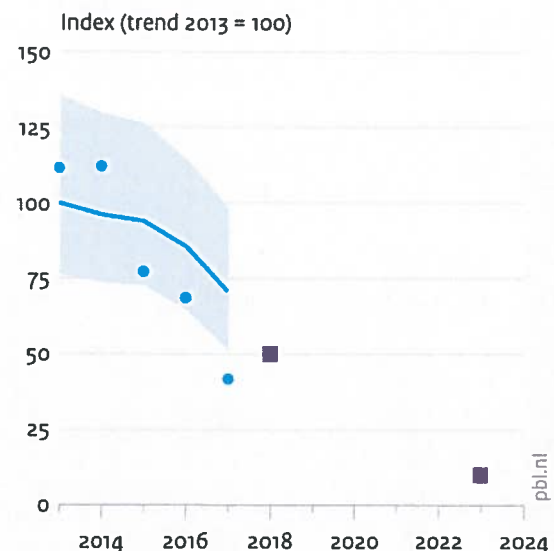

Aantal overschrijdingen van waterkwaliteitsnormen Kaderrichtlijn Water

Chronische blootstelling

Acute blootstelling

an deze
erentie

- Jaarwaarde
- Doel
- Trend
- Onzekerheid trend

Bron: www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl

Tot slot: de Stichting AgriFacts heeft al eerder kritiek geuit op het PBL. Uw Stichting haalt dit aan in bijlagen twee en drie van uw brief. Ik verwijs u graag door naar <https://www.pbl.nl/nieuws/nieuwsberichten/2019/pbl-reactie-op-kritiek-stichting-agri-facts> en <https://www.pbl.nl/publicaties/broeikasgasemissies-door-landbouwproductie-en-voedselconsumptie> voor de PBL-reactie op bijlage 2 van uw brief en naar <https://www.pbl.nl/publicaties/vragen-en-antwoorden--nutriënten-en-waterkwaliteit> (met name p17) voor de reactie van het PBL op de beweringen in bijlage 3 van de brief van de Stichting.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

b.a.

Prof. dr. ir. Hans Mommaas
Directeur

